

“OTWARCI DLA KAŻDEGO, DOSTĘPNI DLA
WSZYSTKICH - POLITECHNIKA LUBELSKA
UCZELNIA BEZ BARIER”

CZYM JEST (NIE)DOSTĘPNOŚĆ?

prof. uczelni Halina Rarot
mgr Klaudia Gęca

CEL PROJEKTU:

Zwiększenie dostępności Politechniki Lubelskiej (PL) dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez realizację działań zmniejszających bariery dostępności PL w ośmiu obszarach: 1. Struktura organizacyjna, 2. Dostępność architektoniczna, 3. Dostępność informacyjno-komunikacyjna, 4. Dostępność cyfrowa, 5. Technologie, 6. Procedury, 7. Usługi wspierające edukację, 8. Działania podnoszące świadomość niepełnosprawności.

POJĘCIE DOSTĘPNOŚCI:

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, dostępność to stan, w którym produkty, usługi i przestrzenie są zaprojektowane tak, aby były łatwo dostępne i użyteczne dla wszystkich osób, w tym tych ze szczególnymi potrzebami. Oznacza to usuwanie barier architektonicznych, cyfrowych i komunikacyjnych, umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym na równi z innymi osobami.

“

Ustawa ta stanowi część rządowego programu „Dostępność Plus” i ma na celu poprawę warunków życia osób narażonych na marginalizację lub dyskryminację, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych czy rodziców z dziećmi w wózkach dziecięcych.

.

USTAWA O DOSTĘPNOŚCI DOTYCZY GŁÓWNIĘ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

DLACZEGO?

Ponieważ potrzeby osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępu do przestrzeni publicznych, usług, edukacji, pracy czy technologii są często najbardziej zróżnicowane i wymagają szczególnej uwagi.

STATYSTYKI

4 MILIONY

GŁÓWNY URZĄD STATYCZNY PODAJE, ŻE W GRUDNIU 2023 R. LICZBA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W POLSCE WYNIOSŁA 4 MILIONY.

CZYM JEST NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ?

DEFINICJA

Światowa Organizacja Zdrowia uznaje za niepełnosprawne osoby o naruszonej sprawności psychofizycznej, powodującej ograniczenie funkcjonalnej sprawności lub aktywności życiowej w stopniu utrudniającym pełnienie właściwych dla nich ról społecznych

W POLSCE OBOWIĄZUJE NASTĘPUJĄCA DEFINICJA:

Została opracowana przez grupę specjalistów powołanych przez Pełnomocnika do spraw Osób Niepełnosprawnych, zawarta w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osoby niepełnosprawnej. Ustawa precyzuje, że niepełnosprawna jest osoba, której stan fizyczny lub/i psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

JĘZYK INKLUZYWNY

Język inkluzywny to sposób komunikacji, który unika wykluczających i stereotypowych sformułowań, promując równość i szacunek wobec wszystkich osób, niezależnie od płci, orientacji seksualnej, rasy czy niepełnosprawności. Stosowanie języka inkluzywnego pomaga stworzyć przestrzeń, w której każdy czuje się dostrzegany i akceptowany. Dzięki niemu wspieramy inkluzję i równość w społeczeństwie. Jest to również sposób na eliminowanie uprzedzeń i dyskryminacji.

RODZAJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Niepełnosprawność intelektualna (np. zespół Downa).

Niepełnosprawność sensoryczna (obejmująca słuch i wzrok).

Niepełnosprawność ruchowa (np. mózgowie porażenie dziecięce).

Niepełnosprawność neurologiczna (np. padaczka).

TAK MÓWIMY:

OSOBA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.

TAK NIE MÓWIMY:

kALEKA, INWALIDA, NIEPEŁNOSPRAWNY.

SKĄD BIORĄ SIĘ STEREOTYPY?

Negatywne postawy wobec osób z niepełnosprawnościami wynikają między innymi z wysokiej pozycji zajmowanej w hierarchii wartości przez: zdrowie, sprawność fizyczną, siłę, sukces, produktywność, zamożność, niezależność. Stereotypy wokół funkcjonowania OzN (Osób z Niepełnosprawnością) wynikają również z braku bezpośredniego kontaktu z tym środowiskiem i powielania fałszywych informacji (np. **Mózgowe Porażenie Dziecięce wiąże się z niepełnosprawnością ruchową, nie intelektualną**).

FAKTY I MITY WOKÓŁ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWN- OŚCIĄ SŁUCHU

OSOBY NIESŁYSZĄCE MOGĄ SWOBODNIE
POROZUMIEĆ SIĘ ZA POMOCĄ PISMA.

FAŁSZ. Trzeba pamiętać, że język pisany to przełożenie języka fonicznego, czyli tego odbieranego za pomocą zmysłu słuchu. Dlatego nie każda osoba niesłysząca będzie w stanie go opanować, jako że języki migowe są językami, które odbieramy za pomocą wzroku.

OSOBY NIESŁYSZĄCE CZYTAJĄ Z RUCHU WARG.

FAŁSZ. Sztuka czytania z ruchu warg jest niezwykle trudna i w większości opiera się na domyślaniu, ponieważ wiele liter ma podobne ułożenie ust. Dodatkowo wymaga to ćwiczenia, a każdorazowe zasłonięcie ust ręką, odwrócenie głowy, czy posiadanie wąsów i brody uniemożliwia odczytywanie. Choć są osoby, które opanowały tę sztukę, nie należy zakładać, że będzie umiała to zrobić każda osoba niesłysząca.

PROTEZOWANIE (W POSTACI IMPLANTU CZY APARATU SŁUCHOWEGO) ZAWSZE PRZYNOSI OGROMNE KORZYŚCI.

FAŁSZ. Wiele czynników medycznych (w tym genetycznych, czy związanych z chorobami przewlekłymi lub budową drogi słuchowej) znacząco wpływa na osiągnięte korzyści z protezowania.

HAŁAS I SZYBKA MOWA ZNACZĄCO UTRUDNIAJĄ KONTAKT Z OSOBĄ SŁABOSŁYSZĄCĄ.

PRAWDA. W kontakcie z osobą słabosłyszącą zadbaj o ciche warunki do rozmowy, mów wolniej, ale zachowaj naturalny ton mowy.

ABLEIZM

Wiele osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym funkcjonuje jak osoby pełnosprawne. Podejmują pracę w zawodzie, prowadzą samodzielne, niezależne życie, aktywizują się społecznie, zakładają rodziny. Odnoszą większe sukcesy, niż osoby pełnosprawne. u których rodzi się myśl “jeśli on to osiągnął, to ja tym bardziej mogę, przecież mam większe możliwości.” - w ten sposób rodzi się ableizm - dyskryminacja i uprzedzenia wobec osób z niepełnosprawnościami, wynikające z przekonania, że pełnosprawność jest lepsza.

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE

Projektowanie uniwersalne to tworzenie produktów, przestrzeni i usług w taki sposób, by były użyteczne, dostępne i wygodne dla jak największego grona ludzi – niezależnie od wieku, sprawności czy sytuacji życiowej.

7 ZASAD PROJEKTOWANIA UNIWERSALNEGO

ZASADA 1

Equitable Use – projekt jest użyteczny i atrakcyjny dla ludzi o różnych umiejętnościach (możliwościach).

ZASADA 2

Flexibility in use – projekt uwzględnia szeroki zakres indywidualnych preferencji i umiejętności odbiorców.

ZASADA 3

Simple and Intuitive – zastosowany projekt jest łatwy do zrozumienia, niezależnie od doświadczenia, wiedzy, umiejętności językowych czy obecnego poziomu koncentracji użytkownika.

ZASADA 4

Perceptible information – projekt w sposób efektywny łączy ze sobą niezbędne informacje dla użytkownika, niezależnie od warunków otoczenia lub jego zdolności sensorycznych.

ZASADA 5

Tolerance for error -
projekt minimalizuje
zagrożenia i negatywne
skutki przypadkowego
lub zamierzonego
działania.

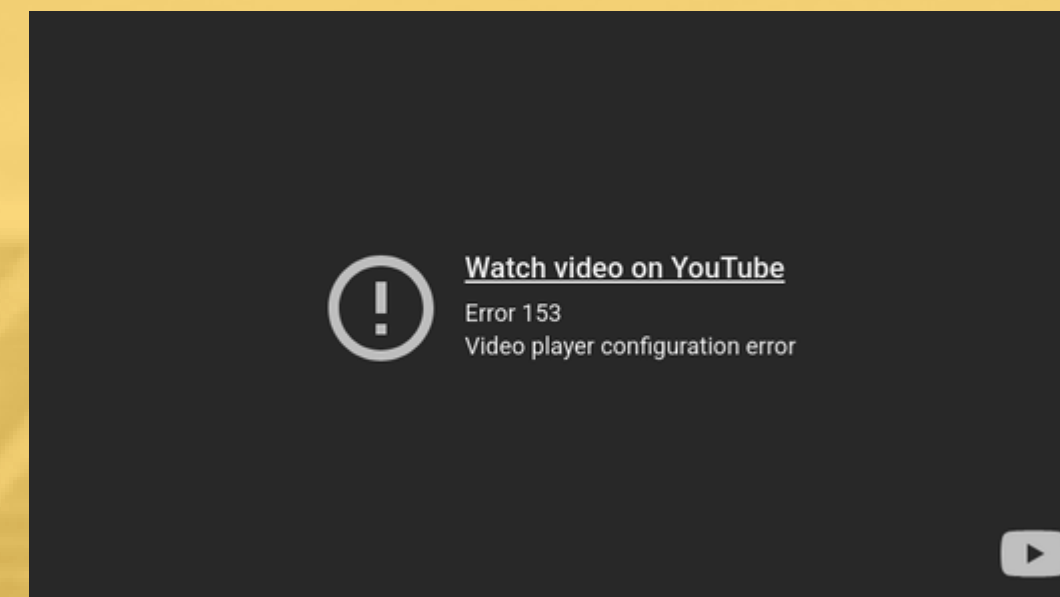
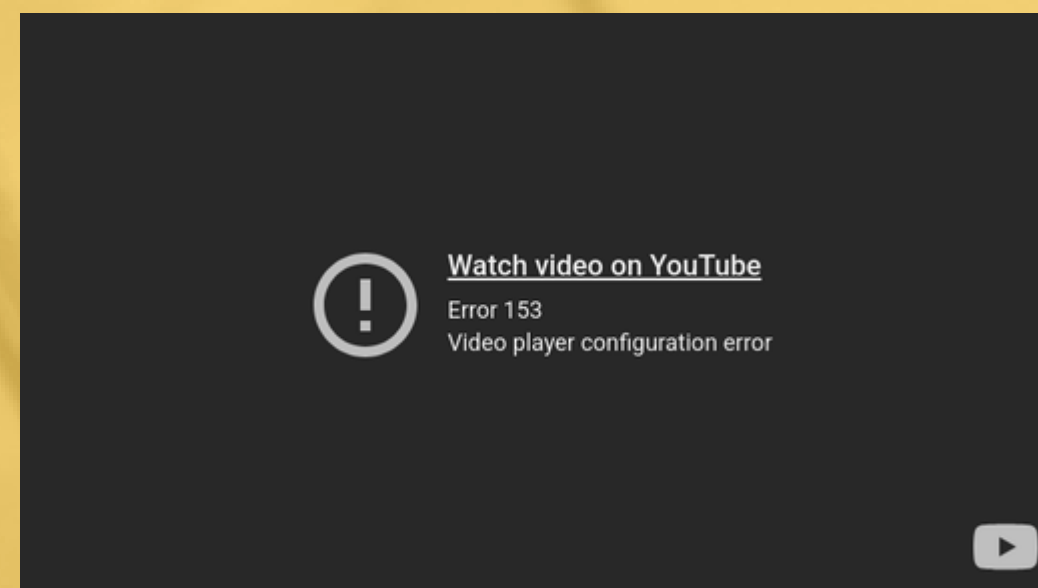
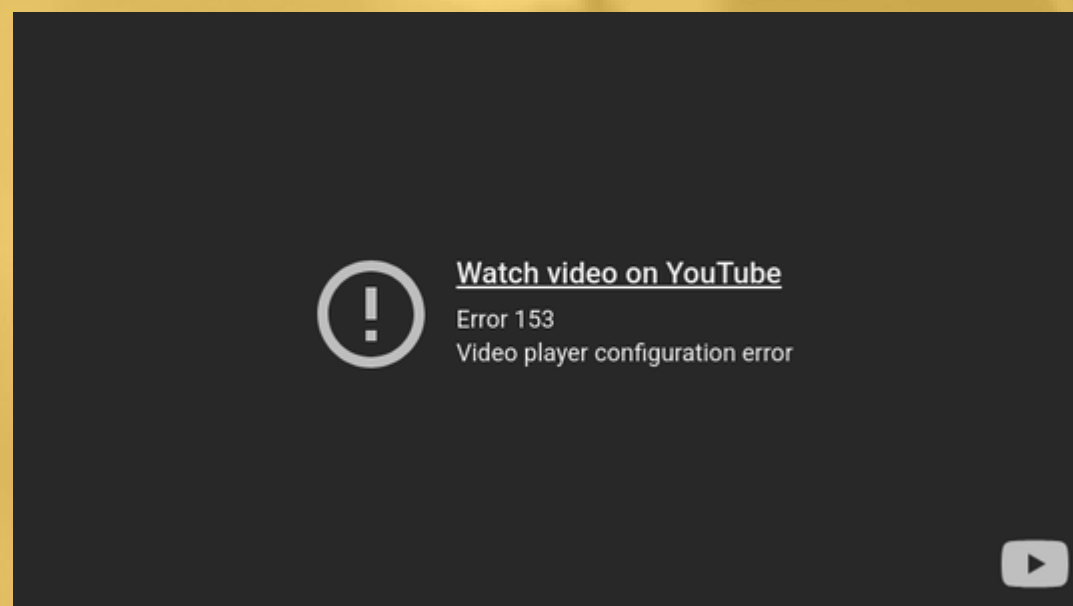
ZASADA 6

Physical effort -
projektowanie w taki
sposób, aby produkt był
efektywny, wygodny i
wymagał minimalnego
wysiłku użytkownika.

ZASADA 7

Size and space for
approach and use -
wymiary i przestrzeń
dostępne i użyteczne.

Studium przypadku

ANGELIKA GRENIUK

“Niezależna
niepełnosprawność”

TED x UW

FILIP GAŁĄZKA

“Teraz mnie widzisz?” -
kampania społeczna Fundacji

Avalon

SEBASTIAN
GRZYWACZ

“Teraz mnie widzisz?” -
kampania społeczna Fundacji

Avalon

BIBLIOGRAFIA:

J. Wolińska, Percepcja społeczna, stereotyp niepełnosprawności – perspektywa aktora i obserwatora, „Annales Universitatis Mariae Curie – Skłodowska”, Lublin, vol. XXVIII, 1 sectio/ 2015.

A. Kwaśniewska, Jeśli czegoś nie widać, to tego nie ma? Życie z niepełnosprawnością ukrytą, <https://dorada.uj.edu.pl/artykuly/jesli-czegos-nie-widac-to-tego-nie-ma-zycie-z-niepelnosprawnoscia-ukryta> [dostęp, 5.03.2025).

M. Raław, D. Szawarska, Ukryte/niewidoczne niepełnosprawności a polityka tożsamości i etykietowania w życiu codziennym, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, 14(3), 2018, 30-46.

B. Trębicka-Postrzygacz, O niepełnosprawności w definicjach i regulacjach prawnych w perspektywie inkluzji społecznej, „STUDENT NIEPEŁNOSPRAWNY”, Nr 17 (10)/ 2017

MASZ PYTANIA?

CENTRUM WSPARCIA OSÓB Z
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Wydział Matematyki i
Informatyki Technicznej,
ul. Nadbystrzycka 36,
pok. 237

E-MAIL:

k.geca@pollub.pl